

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК ЛЕ Ч. 211. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 29-го жовтня 1943. No. 211. Jersey City, N. J., Friday, October 29, 1943. VOL. XL

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВВґґґ 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВВґґґ 4-1016 4-0237. THREE CENTS IN THE UNITED STATES FIVE CENTS ELSEWHERE OF AMERICA.

НАД-УСТАНОВА ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННИХ ЦІЛЕЙ ГОТОВА

ВАШИНґТОН. — Президент Рузвельт дістав від своїх співробітників начерк гігантської над-агенції для наладження гладкого переходу з воєнного положення на мирне. Буде це свого роду Міждепартаментова Рада після Примира, складена із 17 федеральних агенцій, а в цій раді будуть засідати представники Американської Федерації Праці, Конгресу Помислових Організацій СІО, Торговельної Палати Злучених Держав, фермерських організацій, банкірів, промисловців і ще декількох, а не буде заступників конгресу. План вироблений директором Мобілізації Робочої Сили Бірнесом і недавно іменований спеціальним президентовим дорадником суддею Семюелом І. Розенманом. План обіймає демобілізацію воjakів і поступенне введення їх в нормальне життя краю та розбудову відповідних установ і підприємств для їх використання. План вимагає спеціальних студій і поступенного введення його в життя.

ВІДКЛИКАНО РОЗПОРЯДКИ ПРО ЗАТЕМНЕННЯ МОРСЬКИХ ПОБЕРЕЖЬ.

НЮ ЙОРК. — Федеральний уряд оголосив, що з останнім днем жовтня будуть знесені розпорядки, якими заведено затемнення нічного порою прибережних міст та цілої прибережної смуги Атлантичного та Тихого Океану а теж і Мексиканського залив. Однак, з огляду на економію, уряд просить громадян, щоб вони добровільно притемнювали свої підприємства, та ошадили електричну силу. Прибережне затемнення заведено перед кільканадцятьма місяцями з огляду на небезпеку від ворожих субмарин, які підізли під самі береги Америки і при яркім світлі з берегів могли нападати на кораблі, а навіть на прибережні місцевості. Тепер небезпека від ворожих субмарин зменшилася і тому розпорядки про затемнення знесені.

НЕДОСТАЧА РАДІОВИХ ЛЯМПОК.

НЮ ЙОРК. — 60 мільйонів радіо-апаратів Америки грають на позиченім часі. Це лише питання недалекої будуччини, коли нестане радіових лямпок (тубок) для цих апаратів. Фабриканти радіових тубок виробляють їх тепер в далеко більшій кількості, ніж колинебудь перед тим, але головну частину нової продукції забирають до вжитку воєнних сил. Для цивільного населення оставляється лише мала пропорція нових тубок. Тому радять шадити теперішні лямпки.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ РАДИТЬ З КІНЦЕМ „ЗАВІШЕННЯ ЗВРОУ“.

ВАШИНґТОН. — Згідно із колишню заявою редсідника майнерської юнії Джана Дж. Лунса, „завішення зброї“ між майнерами й власниками копалень випасає з кінцем місяця жовтня. У міжчасі змінилася ситуація на ринку майнерської праці настільки, що Воєнна Робітничка Рада признала підвишку по \$1.12 і пів цента денно як підставу до заключення нових контрактів між юнією й підприємцями. Загальний страйк майнерів покінчиться заповненням, що відносини будуть наладані в нормальнім часі, але в деяких шахтах майнери почали виходити на страйк без порозуміння з майнерською юнією. Щоб остаточно знайти спосіб покінчення цього хаотичного положення, скликано на засідання членів „комісії для політики“ Злучених Майнерських Робітників Америки. На нараді у обговорять усі оці важні питання і прийдуть до якогось висновку.

ПОКІНЧЕННЯ ВІЙНИ ЗБІЛЬШИТЬ КІЛЬКІСТЬ В ПРОДУКЦІЇ.

КЛІВЛЕНД. — Віцепрезидент Генрі Волес виголосив промову на конференції крайової організації для консуції, а в ній зазначив, що не треба дивитися лише на те, чи після війни кожен дістане заняття, але головню на те, щоби випродукувати вистарчальну кількість нових предметів для вжитку населення цілого світу. Продукція мусить бути збільшена на 40 відсотків теперішньої продукції. Колиб ми не йшли таким темпом у продукції, яких 10 або 12 мільйонів робітників осталося без праці, заявив Волес. „Коли прийде мир, а треба налітяться, що мир настає в наступному році, на нас спаде відразу завдання переіменити себе з воєнної держави на мирну“ — сказав Волес.

95% ПОДАТКУ НА ЧИСТИЙ ЗИСК ПІДПРИЄМСТВ.

ВАШИНґТОН. — Комісія Засобів і Способів палати репрезентантів переголосувала постанову до нового податкового закону, щоб наложити 90-95% податку на чисті зиски корпорацій і в тої спосіб дістати більше ніж 600 мільйонів доларів на рік для федерального уряду. Попереднього дня тасам комісія рішила наложити по \$10 податку від одного галлона алкоголічних напиктів, а це викликало такі завзяті спротиви в цілому краю, що комісія поважно застановляється, чи не треба буде цю ухвалу змінити.

Президент домагається біліона доларів на шкільну освіту для ветеранів

ВАШИНґТОН. — Президент Рузвельт предложив конгресови до застанови план шкільної освіти для ветеранів. Щоб його здійснити, треба виасигнувати з федеральних фондів щільй біліон доларів. В основу плану положено, щоб кожен воjak, який служив найменше 6 місяців у воєнній службі, мав право користати з цього фойду. Воjak-ветеран має завитися упродовж 6 місяців після повороту з війни домі, чи він хоче йти до школи. На науку він може дістати утримання для себе на щільй рік, а це по \$50 у місяць, коли самітний, а \$75, коли жонатий і по \$10 для кожної дитини. По році коли ветеран-студент викаже спеціальні здібности до науки, він може дістати продовження таких поборів. Йому теж мають заплатити шкільну оплату в такій школі, де оплата вимагана. — Цей план президента це вже третій план для регабілітації краю після війни. Перше посланіа президента до конгресу було вислане 10. травня в справі соціального забезпечення „від коліски до гробової дошки“; друге вислане 28. липця, щоб приготувити засоби для демобілізації воjakів, а тепер це третій пайок після-воєнної регабілітації.

ВОЄННА ФЛОТА ЦЕ КЛЮЧ НАШОГО БЕЗПЕЧЕНСТВА

НЮ ЙОРК. — З нагоди Дня Флоту виголосив на святчинім обіді в Готелю Волдорфа-Асторія промову віце-адмірал флоту, командант Східного Морського Фронту, Адолфу Андрус. Він сказав, що після 46 літ служби він незабаром уступить, його становище може змінитися, але не зміниться його переконання, що „наш край потребує могутньої флоту, коли ми хочемо жити в мирі і добрі, в якому ми досі жили. Свобода належить до сильних, а воєнна флоту це ключ нашої сили і безпеченства“. Андрус звернув увагу на це, що нас жде ще велике завдання на Тихому океані, а на Атлантицькому океані ми ніколи не можемо бути вільні від небезпеки німецьких субмарин, як довго триває війна.

НАКС ДОМАГАЄТЬСЯ ОДНОДУШНОСТІ В ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — Секретар флоту Накс виголосив промову на святчинім обіді Флотної Ліги і в ній сказав, що розбіжність думок у часах передвиборчої кампанії є справжнім нещастям для краю. Щоб цю небезпеку винищити в теперішній світовій крізі, порядним є, щоб обі великі партії вкляли у свої виборчі програми однакову заяву в справах закордонної політики, а тоді можуть свобідно дискусувати крайві справи.

Доносять про політичне зближення між державами на московській конференції

ЛОНДОН. — Джеймс Рстон телеграфує з Лондону до „Ню Йорк Таймсу“, що між трьома великими державами на московській конференції назриває політичне зближення. Між покаяжниками цієї тенденції він наводить зростаюче підчеркування росіянами, що Аліантам тепер треба передовсім спільно політичної стратегії. Між іншим Молотов, советський комісар заграничних справ, публично підчеркнув потребу кооперації в усіх європейських справах. Замітно, що й в Лондоні й в Москві приписують великий вплив німців на наладання політичної співпраці трьох великих держав. Німці повели таку завзяту кампанію за посварення між собою великих аліантських держав, що Аліанти відчули надзвичайну потребу згоди й співпраці.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЖИЗНЕНІ ПЕРЕМІНИ В НІМЕЧЧИНІ ПРОТЯГОМ 2 ТИЖНІВ

Бюро Ройтера доносить „з середини Європи“, що внутрі Німеччини наступлять протягом двох тижнів великі переміни, які будуть мати поважний вплив на цілу воєнну ситуацію. У Німеччині панують тепер найгірші побоювання щодо позицій німців у Росії. Німецьке населення огортає просто розпука, яка й вимагає радикальних мір. Певні ршення в тому напрямі вже навіть пороблено, — здається в Мінкені.

ВІШІ БОЇТЬСЯ НЕДАЛЕКОГО ПОВСТАННЯ

Представник французького куклового уряду Петена говорив на радіо з Віші, що в Франції зростає тероризм до тої міри, що поліційні начальники не мають досить поліції на його здушення. Цей уряд побоюється недалекого загального повстання в Франції. На Льваля зроблено ще один замах.

НІМЦІ ЗАКРИЛИ НОРВЕЗЬКУ ГРАНИЦЮ ДЛЯ ШВЕДІВ

СТОКГОЛЬМ. — Німецька окупаційна військова влада в Норвегії закрила шведську границю для всякого руху. На границю Шведів послано сильні відділи війська. Можливо, що ці зарядження стоять у звязку зо скріпленнями репресіями проти норвежців, ворожих до німецьких окупантів. Шведські газети критикують гостро шведський уряд за його апізерське наставлення до Німеччини; називають це лизанням німецьких чобіт.

ПОМІЧ ТОВАРИШОВИ.—Сержант Гордо Айерс, зо Шепартону, в Австралії, веде до перевязного пункту на Новій Гвінеї раненого союзного воjака. За ними тубильці несуть амуніцію й припаси.

НІМЕЦЬКІ ЛІНІЇ ЗАЛОМАНІ НА 72-МИЛЕВІМ ФРОНТІ

ЛОНДОН. — Російські війська проломали німецький опір на 72 милі довгому фронті від Запорожа до Озівського моря, вбили понад 3,000 німців, відобрали їм понад 90 місцевостей та поступили коло 18 миль даліше в ногайські степи.

Так звана четверта українська армія під командою генерала Телбухіна загрозила поважніше німецьким військам у закрутї Дніпра та на Криму, під час коли інші частини червоної армії очищували з ворога околиці коло Дніпропетровська й наступали на Кривий Ріг, центр залізного промислу на Україні. Кривий Ріг оточений уже з трьох боків і може кожної години найтисся в російських руках.

Над горішнім бігом Дніпра червона армія очистила шлях з Невеля до Усвятків та поробила поступу на фронті коло Вітебська.

Московський комунікат каже, що в одному місці червона армія своїм наступом не дала німцям вислати до Німеччини на примусові роботи 2,000 советських громадян, зібраних уже для висилки.

Німецькі комунікати про події на російським фронті стають шораз сумніші. Виглядає, що німецький генеральний штаб збирається приготувити публіку на загрожуючу німецькій армії катастрофу.

АЛІАНТСЬКИЙ НАСТУП В ІТАЛІЇ ЗВІЛЬНЯЄТЬСЯ.

АЛЖІР. — Наступ аліантських військ в Італії став значно повільніший, бо німці обкопалися на своїх позиціях на лінії Мондрагоне-Васто й укріпили їх на всі модерні способи. Здається, що так звана битва за Рим розіграється на тій лінії. Все таки два крила аліантських військ до певного ступня поправили свої позиції.

Щоб ослабити ворожі сили аліантські літаки не дають їм ніколи спочинку, бючи постійно по їх комунікаційних лініях.

З розвою воєнних подій в Італії стає шораз правдоподібнішим, що німці рішилися боронити Італію за всяку ціну, як цього дехто з аліантського боку сподівався ще вчас висадження аліантських військ коло Салерно 9. вересня.

НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАКОВОЗ УШКОДЖЕНИЙ.

СТОКГОЛЬМ.—Німецький літаковоз „Цепелін“, одинокий літаковоз в активній службі німецької воєнної флоту, був ушкоджений підчас подорожі з північної Норвегії та задержався для направику у Стетіні, німецьким порті на Балтику. Розміри ушкодження не відомі.

ЯПОНЦІ ПОКИДАЮТЬ ШВАВУЛ.

ВАШИНґТОН. — Японці видимо постановили евакуувати острів Швавул та забирають свої війська з островів Бавгейнвилу, своєї останньої твердині на Соломонських островах.

Адмірал Нимид заповів з Гондолюю скріплення цілої воєнної кампанії на Пацифіку. Ударами по сухоземі й морю американці певно скоро добудуть бази, положені ближче до Японії.

АЛІАНТСЬКІ БОМБОВИКИ БІЮТЬ ПО БУРМІ.

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Американські й британські повітряні ескадри побільшають свої атаки на японські кораблі й транспортні приспосіблення в Бурмі. Американські бомбовики нарobili японцям багато шкоди в місті Рангуні, а британці в Акіябі.

НОВИЙ АЛІАНТСЬКИЙ УДАР ПО РАВАВЛІ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Американські бомбовики розбили японський летунський майдан Лукунай, що лежить недалеко від Рававлу, японської бази на Новій Британії. Скинули підчас рейду на нього 302,000 фунтів бомб. Був це третій з ряду рейдів на ворожі позиції в новій офензиві на цім секторі Пацифіку.

ЗАЛОМАННЯ НІМЕЦЬКОЇ ВОЄННОЇ МОРАЛІ.

БЕРН. — Спеціальний кореспондент до „Газет де Лозан“ подає на основі власних обсервацій у Німеччині, що останні часи виявляють поважне заломання Німеччини на домашньому фронті. На місце необмеженого довіря, спокійної безжурности й непотрясної віри в німецьку перемогу, що ціхувала німецький наряд до програної під Сталінградом, прийшов тепер песимізм і брак дисципліни. Серед німців нарастає тепер переконання, що Німеччині не вдасться не тільки виграти цієї війни, але навіть добитися якогось компромісового мира. Головний удар завдали німецькій воєнній моралі не невдачі на фронті, а постійні аліантські повітряні рейди.

Ці обсервації піддержують ті британці, що недавно повернули з німецької неволі. Вони кажуть, що після аліантських бомбардувань німці пробували лінчувати воєнних бранців, вдоволяючися принаймні обкидуванням їх таборів камінням.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ ЗОЛОТУ ПРАЦЮ

Як читачі знають з кількох уже дописів, по більших осередках української імміграції в Америці й Канаді збираються наші люди святкувати 50-ліття існування найбільшої української заповомогової організації на західній півкулі, якую являється Український Народний Союз. Зазначаються ці святкування публічними маніфестаціями, як концертами й обходами.

Не можна відмовити розумної основи цим похвальним зусиллям союзівців. Таке святкування було би практикованим у культурних народів публічним признанням для тої великої філантропійної праці, яку від пів століття веде Український Народний Союз. Це було би признання для поважного дорічку, який становить великий маєток Українського Народного Союзу. Це було би признання для тих добутків, котрі Український Народний Союз зробив з незначних початків у майнерському містечку Пенсильвенії 50 літ тому. Це було би нарешті звичайне в культурних людях признання для відомих і невідомих піонерів, що починали трудне завдання, та тих ширших працівників, відомих і невідомих, яких Союз потребував на кожнім кроці свого існування, щоби розвинути до теперішніх розмірів.

Признавши повну культурну сторону святкових обходів чи концертів, та їх вагу для організації, треба всетаки підчеркнути, що найкраще відсвяткування ювілею такої організації це організація дальших членів для Українського Народного Союзу. Миж усі знаємо, що життя й будучність такої організації залежить усе від її здібності діставати в свої жили нову кров. Така організація мусить постійно відсвіжуватися. На місце вмираючих членів мають постійно приходити нові. Це є основна умова всякого життєвого забезпечення.

Це був постійний заповіт піонерів Українського Народного Союзу та тих легіонів його працівників, що поставили його на нинішній ступінь розвою. Завдяки тому Союз розвивався й поступав усе вперед. Як він мав колись хвили застою або занепаду, то це були тільки переходові фази. Від січня 1936 року він не знав ні одного місяця, колиб його членство не було вище, ніж у попередньому. Це є доказом організаційної живучості Українського Народного Союзу та його повної віри в красну будучність. Це дає нам запевнення, що й в рік Золотого Ювілею членство не забуде потрудитися традиційно коло придання для українського Народного Союзу нових членських кадрів.

Останні роки принесли Союзові красні вигляди дальшого розвою на новій території, в Канаді. Союзова праця відома там була локально ще від 1916 року, але на більшу скало не розвинулася. Останніми роками українські іммігранти в Канаді однак полюбали Союзову організацію, і з нагоди Золотого Ювілею певно послухають заклик головного секретаря Українського Народного Союзу: „посилити в цей Золотий Ювілей працю по всіх відділах, збільшити їх ряди та в цей спосіб поставити тверді основи під сильний Союз також у Канаді”.

Італія як зеркало Європи

Відома американська журналістка Ан О'Гер МекКормик порушила в „Нью Йорк Таймсі” питання: Який образ Європи дає нам Італія? Питання не тільки цікаве, але й незвичайно важке, бож Америка тепер умішана через війну в європейські справи й від відповіді на це питання залежить у значній мірі успіх її армій.

На думку пані МекКормик, італійців тих частин Італії, що їх заняли вже альянтські війська, можна вважати знаменним показником для вичуття настроїв серед населення не тільки цілої Італії, але й інших країв під націстичним пануванням. Розуміє вона в цей спосіб, що італійці в добутих альянтами провінціях це бідні селяни, які жили в звичайній тепер в Європі атмосфері. Через двадцять літ вони терпіли в мовчанні нужду й утиск, як це роблять тепер народи під націстичним запятком.

Два явища кидаются вчі пані МекКормик у визволеніх околицях Італії. Поперше, на строї серед молоді. Як звісно, при розгляданні питання, що робити з краями, які жили довше під фашистським режимом, люди звичайно приймали, що молодь підпадає зовсім під вплив фашистської отрути та що хіба старше покоління, яке знало дофашистські режими, може бути вільне від фашистської деморалізації. Пані МекКормик покликується на обсервації іншого добре відомого європейського кореспондента того самого „Таймсу”, що йдуть зовсім у розріз з тими припущеннями. Власне молодь не проявляє задурманення фашистською дурійкою. Коли німці домагаються здачі зброї від італійських кадєтів, то вони звичайно відмовляються й вступають тільки перед силою. У вуличних боях проти нацистів брала молодь живу участь. Зрештою навіть граф Сфорца по повероті в рідний край по 16 роках відсутності набрав переконання, що старші люди виявляють зараження фашизмом, а молодь відай здорова.

З того МекКормик робить висновок, що побоювання людей за безпеченство Європи збоку зараженого фашизмом молоді не відповідають дійсності. Молодь не піддалася нашіплюванню й заразкам фашистського світогляду, хоча цього можна було сподіватися, бож саме в Італії перша захоплювалася мусолінівським фашизмом університетська молодь. Коли проти нашіплювання фашизму в Італії

збунтувалася італійська молодь, то на думку пані МекКормик можна припустити, що в Німеччині молодь бунтує проти пришіплювання їй насильно нацизму.

Друге важке для майбутнього Європи явище в Італії добуває пані МекКормик у тому, що ні одна з італійських партій, котрі зголосилися до співпраці з маршалом-премієром Бадолієм, у своїх енуціяціях про заграничну політику Італії не хоче заявити за те, аби Італія зрелася давніх італійських колоній Лібії й Еритреї, а одна з них, так звана партія акції, ліберально-демократична група, навіть не хоче зректисся Етіопії й Альбанії. Це становище в справі посідання колоній МекКормик уважає характеристичною рисою для всіх європейських партій. Мовляв навіть інспіровані комуністами групи займають націоналістичне становище. Революційність іде впарі з націоналізмом. Таке явище добуває МекКормик й Югославії, де ні одна партія не хоче поменшення Югославії, і в Франції, де навіть найбільше радикальні круги, котрі йдуть з генералом Де Голем, не проявляють охоти зректисся ні клантика французьких посідастей в Африці або Азії. Ті, що ждуть, що так звані ліві будуть проявляти меншу дозу націоналізму, ніж так звані праві, будуть певно розчаровані.

Не говорить тут нічого МекКормик про становище російських большевиків у справах територіальних посідастей Росії, бо це певно уважає надто очевидною справою.

На основі цих виводів Ан О'Гер МекКормик приходить до переконання, що назагал Європа, на скільки це можна судити з того, що виявляється в Італії, йде по зовсім інших взорах розвою, ніж ми звичайно привикли про неї думати. Властиво читач з тих обсервацій може набрати переконання, що Європа не змінилася в своїх політичних і суспільних тенденціях стільки, скільки ми досі це приймали. Великі здавалося суспільні фактори, як наприклад панування фашистської системи через чверть майже століття, лишаються без глибокого сліду на найбільше чутливу частину громадянства, його молодь, а нові досвіди з поширюванням італійської імперії не навчили італійців зревлювати радикально свої націоналістичні претенсії на поширення панування на чужі краї й народи.

Нафтова дипломатія Злучених Держав

Перед тижнем читачі щоденних газет мали нагоду оглядати світліну, на якій представлено асистента секретаря департаменту стейту у Вашингтоні, як він приймає представників держави з Малої Азії як американських гостей. Неодного читача могла така картина здивувати, бо гість з Малої Азії в Америці в часі теперішньої війни, це незвичайний гість. Перебути довгу дорогу, получену з небезпеками й великими коштами, а крім цього паспортними труднощами, це нещоденне явище. Отже мусіла бути якась незвичайно важна причина до такої подорожи.

Загадка продирається до прилюдного відома, а саме, що уряд Злучених Держав має на увазі сфінансувати одно велике підприємство з нафтовими полями в Малій Азії. У цій справі ведуться переговори в двох напрямках. В одних переговорах іде за експлоатацію й розвиток нафтових піль в Арабії, на котрих мають концесії американські громадяни. У других за експанзію британських нафтових операцій в Іраку й Ірані. В Арабії мають американці законтрактований простір величини чверть мільона квадратних миль. Концесію на ці поля дістали підприємства: Стандард Ойл Компані оф Каліфорнія й Тексас Компані, але ці остання уживала помочи підприємства Каліфорнія Арабійн - Стандард Компані. Бритійські концесії забезпечено Англо-іранські підприємствами. Урядові з департаменту стейту не хочуть ще прилюдно дискутувати про перебіг переговорів для забезпечення нових джерел земного олію, але признають, що тепер переговори ведуться. Можна теж заявляти, що переговори посунені так далеко, що треба надіятися підпису контрактів в недалекій майбутності й для цієї цілі прибули в Америку представники мало-азійської держави.

З цього, що мало-азійських представників витав асистент стейтового секретаря, треба вносити, що американський уряд заінтересований цією справою для поважних причин. Виявлено, що в справі британських інтересів ведуться переговори чисто дипломатичною дорогою, а виключно американські інтереси полагодується при помочи Каліфорнія Арабійн Компані. Дехто з високих урядовців не скриває факту, що федеральний уряд закупив велику кількість уділів в Каліфорнія Ара-

біїн і тому уряд так пильно слідить за розвитком нафтових піль в Арабії. У заплату за цю поміч уряд мавби забирати нафту за експлоатації нафтових піль.

Розвиток арабських нафтових теренів коштує, як кажуть, 125 мільонів доларів. Цих грошей треба на верчення закопів, будову рафінерій, будову збірників нафти і транспортацию. Все те являється природним для тих, що такими справами займаються. Для загалу публіки, особливо в теперішніх часах, може бути незрозумілим, чому Америка займається розвитком нафтових підприємств аж в Малій Азії, коли сама американська земля є одним з головних центрів нафтового промислу і доставцем для половини світу. Однак війна має свої потреби і свою дипломатію.

Вже в початках вибуху війни знаві звертали увагу на те, що повітряна війна залежатиме від того, кількі котра держава посідає земного олію. У нашому часі містили ми кількома наворотами фахові статті про летніштво, з яких можна було довідатися про величезне запотребування газоліну управою повітряної флотії. Так напр. було сказано, що один полет Американської Літаючої Фортеці понад Німеччину спотребує тільки газоліну, кількі один власник пересічного автомобіля в Америці зуживає упродовж 5 і пів років. Війна ще не кінчиться і заповідають, що скоро не скінчиться. Транспортация нафти, чи там рафінованої з нафти газоліну зуживає велетенські кошти і потребує відповідних кораблів та інших транспортних засобів. Транспортация у воєнні часи дуже небезпечна. Багато буває випадків зударів та вибухів тенків. Отже природно, що держава мусить подбати про джерела воєнних матеріалів на місци, в тому випадку ліпше є навіть розвинути нові нафтові джерела в Арабії, чи де, щоб не було потрібним перевозити чи газоліну чи сиру ролу з Америки в Азію.

Ще в червні б. р. генерал Сомервил зізнав перед сенатською комісією для постачання, що уряд посягне по нафту в Арабії. Його слова були такі: „Великі джерела сирій киллячкі знаходяться на території Ірач-Ірак-Кювайт-Савді Арабії. Продукція з тих територій є оправдана, бо з неї можна дістати найменше 200,000 бочок газоліну лише із самого Перського Заливу. Треба буде

розмірно невеликих засобів, щоб приготувити сусідні поля для експлоатації. Коли їх розвинеться, можна буде вжити видобутого земного олію для території Середземного моря та для потреб Перського Заливу”.

Із слів ген. Сомервила неважко догадатися, нащо Америка потребує цієї нафти.

Листопад — місяць харчової кампанії

Уряд призначив місяць листопад на кампанію під кліччєм „Фуд Файтс фор Фрідом” — „Харч Бореться за Свободу”. Починаючи з першого листопада, стейт, міські і хліборобські громади, федеральні, стейтові і повітові організації та установи, всі освітні жіночі товариства, продуценти і продавці харчових продуктів, церковні громади, робітничі юнії, словом усе американське громадянство і його організації, будуть притягнені до участі в акції, яка має на меті освідомити весь загал про всі сторінки харчового питання у звязку з війною. Коротко, це питання заключається ось у чому:

Що треба робити і як треба поступати, щоб американське населення відживлялось як слід, без ніякої шкоди для свого здоров'я, а рівночасно запастись їм в достатній кількості поживи, яка потрібна для війська і якої буде треба щораз більше, в міру того, як це військо буде звільнювати нові краї спід-окупації держав Осі, та займатиме області з виголодженням місцевим населенням.

Підчас цієї кампанії мають бути організовані по всіх громадах Горожанські Харчеві Комітети. Ініціативу в організації тих комітетів вівмуть члени тих груп і товариств, які вже співпрацюють з місцевими Радами Воєнних Цін і Пайкування, з Комітетами Відживлювання (Нютришен Коміті) або з Комітетом Консументів при Бюрах Цивільної Оборони. Ті організації і одиниці, що вже працювали попередно при реєстрації населення для пайкування чи при висноуванні „пойнт рещенін”, знають, що це за завдання і скільки добровольців буде треба, щоб його як слід виконати.

В листопаді припадає традиційне американське свято День Подяки. Цього року воно повинно набрати особливого значіння, як вияв вдячності, що Америка має спромогу і засоби продукувати величезну кількість поживи і повинна найти шляхи, як вжити цієї поживи як найдоцільніше.

Харчева кампанія буде вестись під ось якими кліччами: **Продукуй, Збірпгай, Ділись і Поступай Чесно.** По всій Америці будуть влаштовані збори, відчити, виклади й інші програми, у яких будеється пояснювати, що кожний громадянин і громадянка можуть зробити, щоб зберегти американські харчеві засоби. Ще раз будуть виснені причини і способи пайкування, щоб кожному було ясно, що це є справедливий і демократичний спосіб поступовання. Буде вжито всіх заходів, щоб усе населення активно підтримувало контролю цін, тому що її завданням є охорона кожного громадянина. Успіх кампанії

ІВАН ФРАНКО Борислав Сміється (Повість)

— Не велика то підмога, правда, — говорив далі Бенедьо, — але, вважайте лишень, що це знову не буде й така мала поміч. Бо вже як так на якийсь час зарятується чоловіка чи ринським, чи півтора, то він не буде потребувати йти до пана і кланятися йому й набиватися до роботи за якубудь мізерну платню, не муситиме знижувати платню іншим робітникам. А те, що йому дається, він може поволоденьки та потрошку виплатити назад, скоро тільки дістане ліпшу роботу. Таким способом наша робітницька каса не тільки що не вменшувалася, але противно, все би більшала.

Ріпники стояли мовчки і роздумували. Зразу діло видавалось їм справді немов і гарне, і всі готові були відразу при-

ступити до нього. Але швидко далися чути закиди.

— Е, що з того? — говорили деякі ріпники. — Ну, нехай би й так: ми будемо складати, а хто з того буде користати? Буде так, як по селах, де є громадські каси. Багачі повизичують гроші, користають з них, а бідний тільки мусить складати, а користи з них ніякої не має. Або й ще одне: виберемо касієра, розуміється, також ріпника, як і всі ми, то хто нам заручить, що він грошики не візьме і не втече?

Бенедьо слухав тих закидів спокійно.

— Думав я над тим також і от що вдумав. Насамперед страху нема, щоби користали з наших грошей самі багачі, бо між нами багачів нема, всі ми бідні. А подруге, ми не

лихварі, гроші на процент зичити не будемо, а будемо видавати тільки вразі правдивої нужди, слабости, безробітці, то, значить, будемо помагати там, де вже для кожного очевидно, що помогти треба. Хто опісля зможе, той віддасть нам і надолужить відаток, а хто не зможе, ну, то його також не повісимо. А з касієром, я гадаю, найліпше буде ось як зробити. Якби нас найшлося багато таких, щоб приступили до тої каси, то при кожній кошарі або при кількох сусідніх кошарах ви собі самі вибериайте свого касієра, такого, що вже тут у Бориславі робить раз-у-раз і котрого добре знаєте. Такий касієр міг би збирати гроші тільки з тих кошар, котрі його вибрали. А знаючи, скільки в них людей робить, а скільки обовязалося платити, дуже легко кожний буде знати, скільки касієр має грошей у себе. Скороб один у чім не сподобався, можна вибрати другого. Ті самі кошари, що мають одного свого касієра, малиб обовязок підпомагати потребуючих споміж себе: про-

тих вони й найліпше будуть знати, чи хто і скільки потребує.

— Так, то й але, — загомоніли робітники. — Так, то все буде касієр у нас під оком, а як їх буде багато, то у кожного сума буде невелика, то й менша покуса до циганства, і навіть якби вся та сума пропала, то й це би втрата була невелика. На то можна згодитися.

— Позвольте, ще не кінєць на тим, — говорив Бенедьо. — Хто знає, може часом трапиться потреба такої підпомоги, на котру не вистачить за собою з одної кошари. Може трапиться зробити дещо такого, що було би придатне для добра всіх бориславських робітників, а на то треба би більше грошей, більшої каси. То я гадаю зробити ось як. У кожній такої частковій касі, що була би при одній або кількох сусідніх кошарах, усі гроші, які будуть впливати, поділити на три часті. Дві такі третини лишилися би при кошарі на частковій запомоги, а одну третину давалося би до одної, головної каси. З тої

каси вже не міг би видавати ні касієр, ні одна кошара, а тільки цілий збір бориславських робітників, розуміється, тих, що платять до каси. З неї видавати якнайменше, а громадити гроші для більшої спільної потреби.

— А як би то могла бути така потреба? — питали ріпники.

— От як я собі про це думаю, — сказав Бенедьо. — Як бачите, тепер пани так дуже впевилися, що нас багато, що годод зжене робітників чимраз більше до Борислава, що не питають, чи можна нам продихати, чи ні, а знижують нам платню раз-у-раз. І не перестануть це далі знижувати, доки не впінемемося за собою.

— Ей, чи ми не впоминалися, що то поможе!

— Ба, постійте, нехай я вам скажу, як би то впоминатися! То певно, що говорити їм, чи добром чи й погрозою, на ніщо не здається, не послухають. Тут треба не грозити, а зробити таке, щоби вони й не отямалися, відки це на них упало. От що треба зробити. Всі, скільки нас тут є, і ті,

(Дальше буде).

ДОПОМОЖІМ КОНГРЕСОВОМУ КОМІТЕТОВІ ВЕСТИ ПРАЦЮ!

Зреорганізований Український Конгресовий Комітет відбув уже свої перші наради, намітив програму праці, як і те, хто її має виконати, а теж ринув, де й коли має відбутись Другий Конгрес американських українців. Усе те зроблено. Та щоб Комітет міг виконати намічену працю, він мусть діставати від загалу не тільки моральну, але також і фінансову піддержку.

Зазначимо, що тепер ми не маємо ніяких фондів до розпорядженості, а тому коли праця має бути поведена, то наше свідоме американсько-українське громадянство повинно зложити потрібні фонди якнайшкороше. Бо ми переживаємо тепер такі важкі часи, що хіба не треба широко розписуватись над тим, що нам треба робити. Фактом є, що наш загал виявляв доволі виразно своє негодування, що ніщо не робиться, а тому коли зреорганізований Український Конгресовий Комітет береться тепер до праці, то не треба її спинювати через брак матеріяльних засобів. Зате треба таки зараз поспішити з шедрами грошевими жертвами, призначеними на працю Конгресового Комітету.

Знаємо, що по різних місцевостях і по різних товариствах є вже зібрані гроші, що призначені на допомогу акції Українського Конгресового Комітету, а тому просимо переслати до Комітету ці призначені гроші негайно. Крім цього, треба подумати й над дальшими збірками на ведення цієї праці, що є в програмі Комітету.

Заявляємо просто й ясно, що ми зачали працю без сотика в касі, але щоб цю працю якслід виконати, то на те треба значних фондів. А це вже самозрозуміле, що обов'язок їх зложити належить до американських українців. Тому не зволікаймо справи, а шлім негайно датки на таку адресу:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. BOX 721 Church Street Annex NEW YORK 8, N. Y.

ЗА УКР. КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ:
Степан Шумейко, предсідник Дмитро Галичн, касієр

ТРЕТІЙ ЗІЗД УКРАЇНСЬКИХ КАНАДІЙСЬКИХ ВОЯКІВ ЗА МОРЕМ

Українсько-канадські вояки в Англії відбули свій третій зїзд в днях 31-го липня і 1. серпня, 1943 року, в Клубі Кенедіян Ліджон в Лондоні.

Помимо кількох непередбачених подій, які загрожували невдачею, зїзд випав незвичайно успішно і вояки прибули чифленно. Дві головні перешкоди, то, що саме перед зїздом поважне число вояків виїхало до Сицилії, а друге, що саме в ті дні припало Банкове Свято, коли подорожування потягами було обмежене, а для вояків заборонене. Багато причинився до успіху факт, що зїзд відбувався в Лондоні, де воякам при армії багато вигідніше прибути. Військові команди радо помагали в цій справі.

Більшість присутних було ново-прибувши члени, багато з яких недавно прибули з Канади. Ці всі передавали нам привіти та поздоровлення від знайомих, а це додавало „старим“ членам ще більше охоти до праці.

залежить від того, по скільки все населення прийме в ній участь.

До участі в кампанії будуть притягнені очевидно також відділи, брацтва і товариства чужомовних груп, як теж і їхні клуби, парохії та інші стоварищення. Їх будуть просити, щоб вони роздали поміж своє членство брошури й лєточки з поясненням значіння кампанії та з практичними порадами, як зберігати харчі, як готувати поживну страву при якнайменшій витраті критичних засобів поживи і як перестерігати приписів пайкування та контролю ціл.

Нема сумніву, що всі групи приймуть живу участь в тій важкій кампанії. Імігранти ж і їх діти часто матимуть особливі причини, щоб бути активнішими, ніж інші. Зі свого „староукраєвого“ досвіду вони знають багато способів, як ощадно вживати харчів і як приправляти смачні страви з цілком звичайних складників. Американське громадянство зможе від них неодного навчитись. Друга ж причина, це те, що заощаджені в той спосіб харчі підуть з Америки на порятунк людей у знищених країнах за океаном, де між потребуючими не раз зможе знайтись батько, мати, брат, дядько чи брат чи сестра в других американця „чужинського роду або походження“.

Загальна Рада — ФЛІС.

AMERICAN RED CROSS

ПОМІЧ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

Згідно з останніми опублікованими відомостями Американського Червоного Хреста, було уділено помочи цивільному населенню потерпілих від війни країн на суму \$73,942,424.52, за час від 1. вересня 1939. року до 30. червня 1943. З тої суми було видано Червоним Хрестом \$34,317,145.46, а \$39,625,279.06 з державних фондів. Але матеріял, куплений з тих державних фондів, розподілювався Червоним Хрестом.

Крім Хіни, Індії, Середнього Сходу та Північної Африки, фактично кожна європейська країна дістала поміч від Червоного Хреста: Бельгія, Фінляндія, Франція, Велика Британія, Греція, Голандія, Ісландія, Норвегія, Польща, Росія, Еспанія, Швейцарія та Югославія. Помімо того, на самому початку війни велику кількість різних річей було післано товариствам Червоного Хреста у Литві, в Балтійських країнах, в Румунії, Ма-

нім контакті через циркулярні-обіжники, котрі видається місячно, і через звичайні листи. Видано інформаційну брошуру, в котрій поміщено записки початків організації, цілі організації, закони і статут, та більше річей інформаційного змісту для вояків. Відвідано кілька могил товаришів, як тов. Евгена Кузика з Інісфрі, Алберта й інших. При нагоді таких відвідин відправлено ланахиду і зложено вінок. Започатковано кантину в клубі в Менчестер, де хлопці постійно загошують. Заряджено і перепроваджено три більшій зїзди і багато більше меншій оказій.

Вивязалася загальна дискусія на різні теми під проводом предсідника. Між іншим всі присутні одностайно признали потребу власної домівки в Лондоні. Лт. Купченко (Едмонтон, Алта.), вніс, щоб управа Союзу робила відповідні старання, щоб таку домівку отворити при найближчій нагоді. Це рішено одностайно. Панна Козіцька подала всім до відома, що таке приміщення можна без великого труду знайти і що уряд міста дуже прихильно до такого діла відноситься. На цій ранішній сесії закінчилася.

Всі перейшли до ідальні, де дівчата з Менчестер — панночки Оля Лєснівська, Стефанія Завалінська, Анна Марійка і Евгєнія Бородинська, пані Стефанія Завалінська і Каміла Слюзар разом з дівчатками з Лондону, панночками Лидією і Галею Паньків і при помочи домашних господарів подали прекрасний обід. Пані Давидович попросила гостей до столів і „бенкет“ зачався. Підчас обіду фотографісти Кенедіян Милітері Гедкватерс брали знімки з всіх присутних.

По обіді вояки зібрались знова до концертної сали, щоб докінчити зїзд — тепер більше в забавній, веселім гуморі. Відспівали ряд загальних гуртових пісень, пан Ів. Юзик (Ріджайна, Саск.) відспівав кілька сольових пісень і зїзд весело закінчився. Почали розходитись всі до своїх станиць, всі дуже вдоволені, що мали нагоду бути на зїзді в серцю Британської Імперії, де більше вояків сходяться під час своїх уральовів, як в котрім іншим місті в світі. Всі розійшлися з кличем: „До побачення на Різдов!“ Всі обіцяли самі прибути і ще товаришів привести.

Ст. Калин (R.C.A.F.).
(Допис за згодою управи С.У.К.В. За С.У.К.В. — Б. П.)
(„У. Голос“).

лярщині та в інших країнах для помочи польським воякам та цивільним, втікачам, що шукали пристановища в тих країнах.

Перше місце серед післаних річей займає одяг, на що видано біля \$20,000,000. На другому місці стоять медичні і санітарні засоби, на які витрачено близько \$13,500,000.

Харчі — на третьому місці, на них видано \$8,000,000. На коци, простирала витрачено поперх \$3,750,000. На амбулянси та інші рухомі засоби — коло \$600,000. Крім того Американський Червоний Хрест дав готівкою в різних країнах \$2,143,000.

Більшість того висланого матеріялу була відправлена до призначених країн на спеціально зареєстрованих для Американського Червоного Хреста пароплявах. Перший такий пароплав був зареєстрований в червні 1940 року і відплив з матеріялом на суму \$1,000,000, призначеним для розподілення поміж втікачів в неокупованій Франції. Пізніше більше пароплавів було відправлено в ці добродійні подорожі. В меншій кількості посилались річі звичайними торговельними шляхами.

Крім помочи чужим країнам, Американський Червоний Хрест уділював також поміч цивільному населенню в територіяльних володіннях Злучених Держав та в оборонних базах. До них належать: Філіппінські Острови, Зона Панамського Каналу, Порто Ріко, Куба та Курасо. Червоний Хрест видав на допомогу в цих районах \$750,000. Крім того було закуплено річей з державних фондів на суму \$323,000. Ті річі роздавались також через Червоний Хрест.

ІВАН Й. БАЛОГА

ПОГРЕБНИК
котрого погребне заведення міститься під числом
592 North Main Street.
WILKES-BARRE, PA.
Є ДЕМОКРАТИЧНИМ
КАНДИДАТОМ на
КОРОНЕРА
повіту Лузерн.

І. Балага роджений у Вилкс-Бері, де і покінчив школу. Походить з одної найстаршої слов'янської родини цього повіту. Він є ветераном першої світової війни і гордиться двома синами в Американській Армії.

Він від довгих літ бере активну участь у громадській життю і є членом 48. відділу У. Н. Союзу.

Перед кількома днями, промовляючи, п. Балага сказав, що уряд коронера є багато більше важливий, як вибори собі представляють, повинен його виконувати чоловік компетентний і досвідчений. Якщо п. Балага буде вибраний до цього уряду, він покличе досвідчених заступників і тим забезпечить податковців, що обов'язки коронера будуть виконані якслід в чесній і солідній спосіб.

Paid by J. J. Baloga

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КЛУБ
при гр.-кат. церкві Пресв. Тройці в Йонгстаун, О.
індорсує кандидатуру

Arthur Williams-a

НА МАЙОРА МІСТА ЙОНГСТАВН

І закликає весь український загал міста Йонгстаун поперти його кандидатуру при надходячих виборах, котрі відбудуться 2. листопаду 1943. р., бо це чоловік характерний і прихильний українському народові.

Paid by Ukrainian American Citizen's Club of Youngstown, O.

Нью Йорк і околиця!

25-ліття проголошення Української Держави на західних землях України

обходитимемо

ЛИСТОПАДОВИМ КОНЦЕРТОМ

У НЕДІЛЮ 7. ЛИСТОПАДУ 1943 Р.

у WEBSTER HALL, 119 East 11th Street, NEW YORK, N. Y.

ПОЧАТОК 7:30 ВЕЧЕРОМ.

Комітет запросив на концерт славного оперового співака МИХАЙЛА ГОЛИНСЬКОГО, який приїде з Канади спеціально на це свято. Дальша програма буде складатись зо: сольоспівів Марії Полянєк і Люби Ковальської; вокального ансамблю під проводом М. Скоробогача; промов Каявдї Олесницької, Д. Галичнина й М. Гаврилєка; деклямації Еви Блик. При піанї Ольги Дмитрів.

Щоб ушанувати якслід українських героїв, що віддали своє життя за ідею Першого Листопаду, надіємось, що все свідоме наше громадянство прийде громадно на це велике свято української державности.

У день Концерту будуть відправлені Панахиди за поляглих борців, а саме, на 7. вул. в год. 4. пополудні, а на 14. вулиці зараз по Службі Божій.

Обеднаний Комітет Українсько-Американських Організацій м. Нью Йорку.

ЦІСАР І ПРЕМ'ЄР ПРО ВАЖНЕ СТАНОВИЩЕ ЯПОЇНІ.

У своїх промовах до японського союму в Токіо зприводу дебати над новим военним бюджетом заявили й японський цїсар Гїрогіто й японський прем'єр Тоджо, що Америка вже добулася з розгрому, який вона потерпіла на початку війни, та що воєнне положення Японії справді поважне. Тому вони закликали послів ухвалити чимськорше предложений їм бюджет.

FOR VICTORY

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ФУТРА Михайла Туранського

Коли ви купуєте якусь терефеньку, то не важне, де її дістанете.

Але коли ви купуєте футро, то ви хочете бути певним, що ви дістанете повну вартість за ваші гроші.

Тому ж купуйте футра лиш у

МИХАЙЛА
ТУРАНСЬКОГО,
де поперх чверть століття жінки купують футра з

ДОВІР'ЯМ

Вступіть сьогодні і перегляньте наш вибір чудових футер з

- Persian Lamb
- Hudson Seal
- Muskrat
- Skunk

ТА ІНШІ.

Отворено кожного четверга до 8. год. ввечір.

MICHAEL TURANSKY
350 Seventh Ave., New York City

Between 29 & 30 Sts.
16th Floor

Lackawanna
4-0973

Отворено щодня до 6. год. веч. В суботу до 5. год. веч.

УВАГА! НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СТАРАННЯМ СЕСТРИЦТВА ПРЕЧ. ДІВИ МАРІІ при Укр. Прав. Церкві св. Володимира, 334 Іст 14. вул. в Нью Йорку

ТЕАТРАЛЬНИЙ ГУРТОК „ПРОМІНЬ“ відіграє драму в 4-ох діях, В. Писанецького

„КАТЕРИНА МУЖИЧКА“

В НЕДІЛЮ, 31. ЖОВТНЯ (ОCTOBER 31, 1943) В ПАРОХІЯЛЬНІЙ САЛІ, 334 ІСТ 14-ТА ВУЛ.

Початок точно в 6-тій год. вечером. Вступ 50 центів. ПО ПРЄДСТАВЛЕННЮ ЗАБАВА З ТАЇЦЯМИ Музика першорядна.

Величезна Громадян! Отрим широ запрошуємо Вас прийти на це представлення й на забаву. Ми є більше як певні, що будете вдоволені цією драмою, і гарно забавитесь при добрій музиці. Приходіть всі численно й на час, і своїх знайомих приведіть! За гарантію та милу забаву ручитесь — Комітет Сестрицтва.

Walter E. Edge

"These Are Days When Experience Counts"

WALTER E. EDGE
REPUBLICAN CANDIDATE for GOVERNOR
of New Jersey

Ліга Американських Громадян українського походження стеить Нью Джерзі заінтересувала кандидатуру WALTER-a E. EDGE-a на губернатора стеить Нью Джерзі і тому просить своїх членів та прихильників голосувати NOVEMBER 2nd 1943 на републиканського кандидата.

Громадянин W. E. EDGE в минулому як губернатор, сенатор та амбасадор дав нам докази, що він дуже здібний адміністратор і талановитий державний муж.

Його політична платформа: стремити до виграння війни, добитись тривалого і справедливого миру, забезпечити в працю повернувших домів вояків та зберігти демократичні вольности та добробут краю.

UKRAINIAN-AMERICAN CITIZENS LEAGUE of New Jersey, Inc. 675 South 19th Street, Newark 3, N. J.

Paid for by Rev. Dr. V. Klodnycky.

Памяти Е. Х. Чикаленка

Історія українського визвольного руху знає дві категорії заслужених людей: у першій мірі письменників та вчених, в другій мірі організаторів та меценатів. Тому, що історію пишуть письменники та вчені, то вони для людей "свого фаху" мають більше зрозуміння й не шадять часу й місця для возвеличення їх заслуг. Зате заслужені люди другої категорії мусять задовольнитись якимнебудь відлеглим кутком і кількома рядками десь наприкінці розділу.

Евген Харлампович Чикаленко письменником не був, хоч мав до цього більше права, ніж хто інший. Він знав народно мову, як мало хто з його сучасників, він знав життя й людей, багато їздив, учився й читав. Але замолоду його письменницькі аспірації не йшли далі чисто-практичних "Розмов про сільське хахайство", а наприкінці своїх днів він списав, також під тиском практичної необхідности, свої "Спомини", які видало "Діло". Правда, обидва ці твори займають видатне місце в історії українського відродження, але історик усетаки не зарахує їх автора між письменників та вчених. А це значить, що його імя буде живим поняттям для тих, що його знали особисто, але для дальших поколінь воно вже все більш і більш ставатиме абстракцією.

Тим більше мусять люди, що зі життя Е. Х. Чикаленка належали до його оточення, дбати про те, щоб жива пам'ять про нього передавалась із покоління в покоління. Це

не тільки обовязок вдячності, але також педагогічний. Скільки таких українців, що їх можна виставляти як зразок, гідний наслідування? Скільки в нас — не інтимних (про це нема мови), а громадських жителів, що витримують найскравіше світло? Скільки в нас життєвих ліній, що від початку до кінця не заломились, а рівно й неухильно вели до єдиної високої мети?

Чикаленко належав до покоління, про яке один з його сучасників висловився, що тоді "українців було мало й усі вони були чесні". Але й чесність має свої традиції. Розуміють само собою, що українство тоді вимагало жертв, що бути українцем означало давати, а не брати. Але можна давати й брати. Один дає частину свого маєтку й гадає, що дав багато. Другий дає половину й гадає, що дав ще більше. Чикаленко дав усе: ввесь свій маєток, усього себе, свою працю, свій час, своє здоров'я, свою родину, свою домівку — ціле своє життя.

Він почав господарювати, маючи три тисячі десятин землі, а скінчив, маючи триста. Де поділась решта? Вона пішла на Наукове Товариство імені Шевченка, на львівську "Просвіту", на Академічний Дім у Львові, на різні корисні видання та головню на "Раду", що першу ластівку вільної української преси на Придніпрянщині. "Рада" давала великі дефіцити, "Рада" сварила Чикаленка з представниками його касти, "Рада" не давала йому й повного морального задоволення, бо часто друкувала речі, які йому не подобались, "Рада" руйнувала його здоров'я, бо наражала його на конфлікти з царською владою та поодинокими людьми, на яких йому залежало. Щососени він ходив жовтий, як цитрина („у пана печінка бо-

леть"), ціла редакція затаювала дух („будемо чи не будемо на той рік виходити?"), — але десь у середині листопада на реті з'явилась довог очікувана оновітка: Приймається передплата на рік 19... на єдину щоденну українську газету "Рада". Й усі віддихали з полегкістю: значить, ще рік живемо...

Що це означало для Чикаленка? Це означало продати ще 50 чи 100 десятин землі, їздити третьою класою, обмежувати своїх дітей в їх видатках на студії чи подорожі, вислухувати докори, що він „руйнує свою родину". Це також означало бити пороги в інших заможних українців чи „малоросів", щоб вони йому хоч трохи помагали нести його тягар. Але це також означало сіяти добро та збирати невідчужливість, бо часто ті зарозумілі „жени", яких він годував своїм хлібом, відлячувались йому злісними карикатурами.

Та за „Радою" він не забував і інших потреб української культури. Разом із В. М.

Леонтовичем він заснував Товариство допомоги українським письменникам, підтримував книгарню „Київської Старини", київську „Просвіту" й численні інші національні установи. До нього не треба було приходити й просити — він сам знав, де потрібна поміч і без зайвих слів її давав. Тяжко помиливсяб той, хто, не знавши Чикаленка особисто, подумав би, що це був тільки мішок із грішми, який розв'язувався, коли було треба. Це була й людина високих людських вартостей. Він умів гуртувати довкола себе людей, в його товаристві було тепло і легко. „Понеділки" в його затишній київській домівці на Марійсько-Благовіщенській 56 були справжнім святом для тих, хто мав щастя брати в них участь. І не пише частування творило той піднесений святочний настрій (частування в дійности було дуже скромне), а особа господаря, яка поширювала довкола себе атмосферу високої духовости й, одночасно милої привітності. Хто-хто тільки не перебував на цих „понеділках"! Для багатьох вони були відпочинком від турбот і каторги цілого тижня, для інших місцем побачення та широкі розмови з потрібними людьми, ще для інших школою товариського виховання у вищій розумінні цього слова. Таку саму роль, тільки вже для вужчого круга людей, відіграла Чикаленкова Кононівка на Платавщині. Тут відпочивали й набирали сил Коцюбинський (там повстало його роскішне „Інтермеццо"), Єфремов, Винниченко, сюди приїздили гості з Галичини. І тут постать господаря була духовим осередком подій і розмов, і тут він не брав, а давав.

Революція 1917-го року й могутній розмах українського національного руху показали, що Чикаленкова праця не пішла марно. Усі ділячі цього руху так чи інакше пройшли через „Раду", через Чикаленкову „понеділку", через Кононівку, всі так чи інакше завдячували „панові" хто шматок хліба, хто добру науку, а хто й жит-

КРИЗЬ НАШТИЧНІ ЛІНІ. — Аби встановити звязок між канадійцями в Італії, летун Р. Л. Рой (направо) з Наксвилу, в Тенесі, перекрався через німецькі лінії на канадійські позиції. На світліні, канадійські вояки подають йому папіроси, як він щасливо дістався до них.

ТАРЗАН, ч. 861. Приятель у білі.

AN IMPORTANT ADDRESS BY MICHAEL ELKO on "The Issue of the Election in Philadelphia" over the UKRAINIAN VOICE WCAU (1310 Kilocycles) FRIDAY EVENING at 9:00 P. M. MONDAY EVENING at 9:30 o'clock.

УВАГА! УВАГА! КАРНЕГІ, ПА., І ОКОЛИЦЯ! СТАРАННЯМ АМАТ. КРУЖКА при Українській Церкві св. Петра і Павла в Карнегі, Па. буде відіграна гарне представлення СТРАЧЕНИЙ РАЙ песа Ф. Алеховича в 3-ох діях "The Lost Paradise" the Performance in Three Acts Sunday, October 31, 1943 7 P. M. at UKRAINIAN PARISH HALL 220 Jane Street, Carnegie, Pa. Початок у 7 год. вечір. Тікет 35 центів. Шановні Громадяни Карнегі, Па., і околиці! Просимо Вас всіх прийти на це представлення, яке є дуже поучаючого змісту, а рівнож зі світами і танками. По представленню буде забавна підчас якої буде пригравати оркестра Петра Богдана. Прийдіть, а не пожадуєте! Уряд Парохії.

З тіней дерев виступив дивний вояк і станув перед Тарзаном. „Для вас", сказав він.

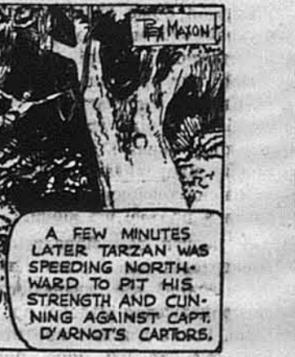
Тарзан насупився, прочитавши записку, яку перепечкував з табору його приятель Д'Арнот.

Тарзан пішов поспішно до Зілі. „Ти лишишся тут, а я їду помогти приятелю".

За кілька хвилин Тарзан уже був у дорозі проти ворогів Д'Арнота.

А FEW MINUTES LATER TARZAN WAS SPEEDING NORTHWARD TO PIT HIS STRENGTH AND CUNNING AGAINST CAPT. D'ARNOT'S CARRIERS.

БОЛГАРСЬКІ ФАШИСТИ НАРІКАЮТЬ НА СВОІХ ЖІНОК. АНКАРА, Туреччина, (ОНА). — Наспіва до Анкари болгарська преса принесла кілька статей на тему ледачости болгарських жінок. Розуміється — не селянок, чи жінок болгарських робітниць, а тих, що ніколи ніякої праці не виконували. Наприклад, „Слово", орган болгарських націоналістів, пише, що жінки високих державних урядовців волочуться по каварнях і розносять пльотки про те, хто виграве війну. Замість взятись за яку корисну працю і помагати урядови здобути перемогу, болгарські аристократки в Софії витрачають час на дурниці. „Слово" радить, щоби від-

тя. А маси, що як хвиля несли тих діячів на собі, виховались не на чім іншим, як на „Раді", бо це була в часі між двома революціями єдина школа національної свідомости у Наддніпрянській Україні. Це все варта пригадати наступному поколінню, хоч від Чикаленкової смерті минуло тільки 14 років і хоч багато його сучасників ще живе. Більше того, живуть ще деякі люди його школи, що тримаються засади: краще давати, ніж брати. Але таких людей стає все менше, а такої людини, як Чикаленко взагалі нема, та не знати, чи коли й була. Тому треба тримати його пам'ять у високій пошані, бо рідна справа все ще вимагає жертв. І для прийдешніх поколінь приклад і взір Чикаленка мусить залишитись міродатним: так колись люди жили для рідного краю — і так для нього треба жити.

БОЛІТТ Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жила, болочі ноги, флебіт (запалення жила), нивухлі або обвожчі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операцій. Лікує згрубіння лютки і котиць. Обіскові години: в понеді і четвер, від 1. до 8:30 веч.; в п'ят. і субот. від 1. до 6. веч.; в серед. і субот. від 1. до 5. веч. В неділі і святя нема урядових годін. Dr. L. A. BENLA 320 W. 86 St., New York City

ДАЛЕКО МЕНШЕ Це ширя правда, що наша услуга коштує далеко менше, ніж переціна людина в встані заплатити. Це річ природна, що хто бачає якість спеціальної услуги, той надіється спеціальних коштів за ту услугу. Але кожна родина може домогатись від нас услуги, і не лякаться якнхнебудь спеціальних коштів. Наші услуги є мінімальні і є встані задовольти всія людські домагання. STEPHEN J. JEWISIAK & SON FUNERAL DIRECTORS 77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne Phone: BErgen 4-5989 Bayonne 2-0540

ПОДІЛІВАЙТЕ БІЗНЕСМЕНІВ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ". А ТИМСАМИМ ПІДПІРЕТЕ „СВОБОДУ".

ПОДАЮ ВСІМ інтересованим, що моя нова адреса така: ROMAN M. DMYTRIW 48 Sullivan St., Rochester 5, N. Y.

ПОКАЗНА ФАРМА Близько Трентон, Н. Дж. 48 акрів городової землі, рівної, без каміння. Дім на 8 кімнат з усіма удішненнями, обора, всі інші будинки в добрім стані. 900 молодих курей, 10 штук розатого худоби, качки, 30 безрог, трактор, тролі та всіляка інша машинерія. З причини недути власник продает цю фарму зараз і на добрих услівях. ТАКОЖ: 17 1/2 акра. Дім на 4 кімнати, зладовим огріттям. Бонгало на 3 кімнати, близько Пенсильванської залізничної стації. Ціна \$3,500. STEPHEN D. SATZEWICH 32 East 7th St., New York City. Tel. GRamercy 3-0713

ВСІ ЧАСТИ ДО НАПРАВИ ПЕЧЕР вуглевих, газових, нафтових, огрівання парово й гарячою водою, як також усія нові печі може дістатися. STOVE REFRS. CORR. 182-186 Mulberry St., Newark, N. J.

Д-р ВОЛОД. ГАЩИЦЬ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 690 S. 19 ST., NEWARK, N. J. Tel.: Essex 3-5066

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE Тепер є небувала нагода для всіх, що терплять на недомогання шлунка й випробували коштони ліки й зела, а не найшли полегкі. Тим усім поручаємо спробувати даром Зела Мілертон, котрих не запарюється ні варитися, а споживається в натуральній формі. По вжитті пробки переконайтеся, як skutочно діляють в недомоганнях таких, як мваси шлунка, гази, несправність, запір, обрак апетиту, біль голови й інші недомогання, котрі покочають зо злого трагденса. Щоби переконатися, пишть по пробку. Спеціальна Оферта по знижених цінах. \$1.00 за 1 коробку Мілертону \$1.50 за 2 коробки Мілертону \$2.00 за 3 коробки Мілертону

J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. BOX 628, NEWARK, N. J. Single package not sent. C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важкі лише при замовленні просто з головного офісу.

ПРОДАЮ ДОМИ, ФАРМИ, РЕСТОРАНИ, САДНИ, БУЧЕРНІ, ГРОСЕРНІ Я рідного рода бізнеси. Подогоджую нотаріальні справи, Продаю рідного рода аскурацію PETER BARTKIW Real Estate & Insurance Broker Notary Public 309 E. 14 St., New York, N. Y. Phone AL 4-8254

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ НЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НІЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧИТЬСЯ В УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНИМ СОЮЗІ

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН і вище ОБСЛУГОВЕМО В ПЕРТ АМБОУ І ОКОЛИЦІ KANAI KAIN FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СІН УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуга ширя і чесна 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-3347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ заряджує погребми по ціні так низькій як \$150. ОБСЛУГА МАРКРАЩА. JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Rignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІО І ОКОЛИЩО

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ВЕТРО ВРЕМЯ УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Занимаєсь похоронами в БРОНКС, БРОДКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 Prospect Avenue (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel: BRonx 6-6877